

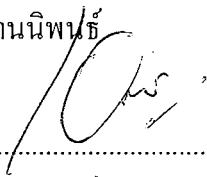
การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง
อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

นิรัช จันทรเกษม

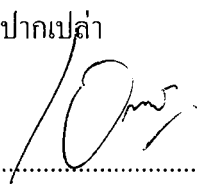
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
มิถุนายน 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

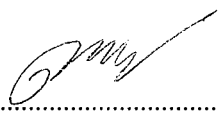
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ นิรัช จันทรเกษม ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

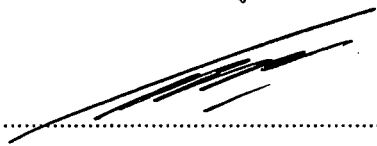
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

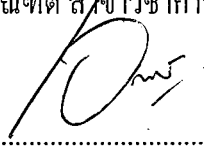
คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ โพธิสว่าง)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร. ปกรณ์ มณีปกรณ์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)
วันที่ ๙๕ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๖

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร. เอกวิทย์ มณีธร อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ โปธิสว่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) พันตำรวจเอก ดร.ปกรณ์ มณีปกรณ์ ร้อยตำรวจเอก ดร.วิเชียร ต้นศิริคงคล และ ดร. ไชยา กุฎาคาร ที่ได้กรุณาแนะนำ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้างานนิพนธ์อย่างถูกต้องสมบูรณ์ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ดังปรากฏนามในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้กรุณาตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหาและความเที่ยงตรงของแบบสอบถามในการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม และแสดงความคิดเห็นให้การดำเนินการวิจัยสำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณของบิดา มารดา และครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ จนทำให้ผู้วิจัยมีความพยายามในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดีในที่สุด

นิรัช จันทร์เกษม

54910424: สาขาวิชา: การเมืองการปกครอง; ร.ม. (การเมืองการปกครอง)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ ประชาชน/ องค์การบริหารส่วนตำบล/ ปราจีนบุรี/ การบริหารงาน

นิรันชนันท์ จันทร์เกษม: การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี (PEOPLE'S PARTICIPATION IN THE OPERATIONS OF BORTHNG SUB-DISTRICT LOCAL ADMINISTRATION ORGANIZATION, PRACHINBURI PROVINCE) คณะกรรมการการควบคุมงานนิพนธ์: เอกวิทย์ มณีธร, ร.ด. , 58 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน เครื่องมือที่ใช้ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานใช้สถิติ t-Test และ One-way ANOVA เพื่อทดสอบเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของตัวแปร โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD

ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการร่วมปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาคือ การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการร่วมวางแผน ตามลำดับ 2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง กับสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานทุกข้อ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ปัญหาในการวิจัย.....	2
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมติฐานการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน.....	6
แนวคิดและทฤษฎีการกระจายอำนาจ.....	12
ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง.....	14
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	21
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	26
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	26
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	29
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	32
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	32
ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหาร ส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี.....	35
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	40
5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	45
สรุปผลการศึกษา.....	45
อภิปรายผล.....	47
ข้อเสนอแนะ.....	50
บรรณานุกรม.....	51
ภาคผนวก.....	53
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	58

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	27
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ.....	32
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอายุ.....	33
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส.....	33
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	34
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ.....	34
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับรายได้.....	35
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวม.....	36
9	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมวางแผน.....	36
10	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมปฏิบัติงาน.....	37
11	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมติดตามประเมินผล.....	38
12	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามเพศ.....	40
13	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอายุ.....	40
14	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามสถานภาพการสมรส.....	41
15	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามระดับการศึกษา.....	42

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอาชีพ.....	42
17	วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามรายได้.....	43
18	สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	43

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	25

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นรัฐธรรมนูญที่มีเจตนารมณ์ส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น และรับรองสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วมในหลายด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (มาตรา 286 และมาตรา 287) จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหัวใจของการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ขาดไม่ได้ ประการแรกคือ การปกครองท้องถิ่นอยู่บนพื้นฐานความคิดของประชาธิปไตยท้องถิ่นและการปกครองตนเอง (Local self-government) ที่ให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยทางตรง โดยที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งแตกต่างจากการเมืองระดับชาติที่เป็นประชาธิปไตยโดยอ้อมผ่านระบบตัวแทน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมตรวจสอบและร่วมรับผิดชอบถือว่าเป็นหลักการพื้นฐานของการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และทำให้ธรรมชาติของการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแตกต่างจากส่วนราชการ (สนทนา เศรษฐินวิไชย, 2550, หน้า 1)

แนวคิดการให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองและบริหารกันเองนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมากกับแนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) หลักการกระจายอำนาจการปกครองนี้มีเพื่อให้ท้องถิ่นสามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้โดยมีความเป็นอิสระ ปลอดภัย การชี้แจงจากรัฐบาล มีความสามารถที่จะสนองตอบความต้องการของพลเมืองในท้องถิ่นได้ (บัณฑิตพรหมรักษ์, 2551, หน้า 1) แต่ทั้งนี้ในด้านนโยบายที่สำคัญ ๆ ยังคงต้องยึดตามแนวนโยบายแห่งรัฐอยู่ เช่น นโยบายการเงิน การคลัง นโยบายการป้องกันประเทศ เป็นต้น ดังนั้นหน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงมีความเป็นอิสระในระดับหนึ่งในการที่จะดำเนินกิจกรรมการบริหารของตนเอง แต่อีกส่วนหนึ่งนั้นรัฐบาลยังคงต้องคงเอกสิทธิ์ในการควบคุมเอาไว้ ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาสภาพความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและความมั่นคงของชาติไว้นั่นเอง ดังนั้นแนวความคิดในการจัดการปกครองท้องถิ่นจึงเกิดขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ท้องถิ่นได้มีอิสระในการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมทางการบริหาร มีสิทธิมีเสียงดำเนินการปกครองกันเอง อันเป็นรากฐานและวิถีทางของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการบริหารที่ตนเองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง เช่น ไปเลือกตั้ง ไปหาเสียงสนับสนุนผู้สมัครรับ

เลือกตั้ง เป็นต้น ทำให้เกิดความรับผิดชอบ เกิดความหวงแหนและปกป้องต่อสิทธิผลประโยชน์ที่ได้รับ ประโยชน์ของการปกครองท้องถิ่นที่เห็นอย่างเป็นรูปธรรมก็คือ เหตุผลที่ว่า ไม่มีผู้ใดจะรู้ถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น ได้ดีที่สุด ซึ่งในการนี้จะทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของตนเอง ได้เรียนรู้กระบวนการทางการเมือง การปกครองและการบริหารท้องถิ่น อันจะก่อให้เกิดผู้นำท้องถิ่นที่จะก้าวมาเป็นผู้ในระดับชาติต่อไป (บัณฑิต พรหมรักษ์, 2551, หน้า 2)

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ได้รับการจัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 มีเนื้อที่ประมาณ 71.809 ตารางกิโลเมตร มีความหนาแน่นประชากรเฉลี่ย 84 คน ต่อตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรทั้งสิ้น 6,083 คน แบ่งเป็นชาย 2,970 คน หญิง 3,113 คน การดำเนินการขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง มีการดำเนินงานโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาตำบล ในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล แต่สภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ถึงแม้ประชาชนจะมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องการกระจายอำนาจการปกครอง และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหา และแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และมีความต้องการที่จะใช้สิทธิในการเลือกผู้บริหารท้องถิ่นก็ตาม (ปิยะนุช เงินคล้าย, 2540, หน้า 245-250) แต่การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ก็ยังไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของชุมชนระดับตำบลได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้วิจัยในฐานะประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ได้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง เพื่อนำผลที่ได้เสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปปรับปรุงการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ปัญหาในการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกันหรือไม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สมมติฐานของการศึกษา

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษา “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยมุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมใน 3 ด้าน ได้แก่ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมติดตามผลการดำเนินงาน โดยศึกษาเปรียบเทียบจากสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้เฉพาะในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

3. ขอบเขตด้านประชากร ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีประชากรจำนวน 6,083 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง, 2555)

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 ธันวาคม ถึงวันที่ 1 มกราคม รวมระยะเวลา 1 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประโยชน์ในเชิงวิชาการ

ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และทราบผลการเปรียบเทียบระหว่างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองกับสถานภาพส่วนบุคคล

2. ประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้

ผลการศึกษາสามารถเป็นแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจศึกษาวิจัยเรื่องเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

นิยามศัพท์เฉพาะ

การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง อำนาจตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการอันใดอันหนึ่ง เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาและการปกครองตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

1. การร่วมวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีบทบาท มีอำนาจตัดสินใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลได้

2. การร่วมปฏิบัติงาน หมายถึง ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมเสนอข้อบัญญัติตำบล หรือให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและผลงานที่เกิดขึ้นมี
ประโยชน์คุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ใช้ไป หากพบข้อบกพร่องหรือข้อสงสัยให้สอบถามกับผู้บริหาร
เพศ หมายถึง เพศของผู้ตอบแบบสอบถามแบ่งออกเป็น เพศชายและเพศหญิง
อายุ หมายถึง อายุปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 18-30 ปี 31-43 ปี
44-56 ปี และ 56 ปีขึ้นไป

สถานภาพสมรส หมายถึง สถานภาพการสมรสของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น โสด
สมรส หม้าย/ หย่าร้าง และแยกกันอยู่

ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น
ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย อนุปริญญา ปริญญาตรี และสูงกว่า
ปริญญาตรี

อาชีพ หมายถึง อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น อาชีพเกษตรกรรม อาชีพ
รับจ้าง อาชีพค้าขาย อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ และอาชีพอื่น ๆ

รายได้ หมายถึง รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น น้อยกว่า 10,000
บาท 10,001-15,000 บาท 15,001-20,000 บาท และ 20,000 บาทขึ้นไป

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอโคกสูง
จังหวัดสระแก้ว ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหาร ส่วนตำบล
พ.ศ. 2537

ประชาชน หมายถึง ประชาชนทุกสาขาอาชีพที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเขตการปกครอง
องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแวง อำเภอโคกสูง จังหวัดสระแก้ว

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง“การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงสำรวจ (Servey research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีและเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดและทฤษฎีการกระจายอำนาจ
3. ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน

เนื่องจากการมีส่วนร่วมมีหลายมิติขึ้นอยู่กับ กิจกรรม เหตุการณ์ องค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งหลากหลาย จึงต้องพิจารณาเฉพาะกรณีนั้น ๆ ดังนั้นความหมายของการมีส่วนร่วมจึงจำแนกได้เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมในองค์กร การมีส่วนร่วมในการบริหาร การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เป็นต้น คำว่า “การมีส่วนร่วม” จึงมีผู้ให้ความหมายที่หลากหลาย และมีความแตกต่างกันไป ตามความเข้าใจและประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ซึ่งอาจจะมองทั้งในแง่ของแนวคิด หลักการ และกระบวนการ และวิธีการปฏิบัติ

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีการมีส่วนร่วมได้มีนักวิชาการให้ความหมายการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

สมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553, หน้า 23) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมในองค์กร โดยร่วมแสดงความ คิดเห็นและ

กระทำในสิ่งที่เห็นว่าพ้องต้องกัน ตลอดจนร่วมพิจารณากำหนดปัญหาความต้องการของประชาชน ในท้องถิ่นของตน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้ลุล่วงไปด้วยดี

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543, หน้า 138 อ้างถึงใน สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 25) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะที่เป็นกระบวนการของการพัฒนาว่า หมายถึง การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการ ตั้งแต่เริ่มจนถึงสิ้นสุดโครงการ ได้แก่ การร่วมกัน ค้นหาต้นเหตุของปัญหา การวางแผน การตัดสินใจ การระดมทรัพยากรและเทคโนโลยีในท้องถิ่น การบริหารจัดการ การติดตาม ประเมินผลรวมทั้งการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากโครงการ โดยให้โครงการดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของชุมชน

สมชาย รัตนภาสกร (2550, หน้า 10) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นต้องเป็นการกระทำที่จะต้องเกิดด้วยความสมัครใจ เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบาย แต่ก็จะต้องเป็นไปตามสิทธิทางการเมืองและกฎหมาย กำหนด

สนทยา เดชรัตนวิไชย (2550, หน้า 12) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชนในลักษณะการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติการ ร่วมรับผลประโยชน์และร่วมติดตามประเมินผล

ชาญศักดิ์ ทูรินโธสง (2551, หน้า 10) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง การที่บุคคลหรือกลุ่มคนเข้าไปเกี่ยวข้องกับกระบวนการในรูปกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งด้วยความสมัครใจ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ได้ตั้งใจ อันเป็นประโยชน์ต่อตัวบุคคล ต่อกลุ่มคน รวมทั้งต่อส่วนรวม โดยที่ประชาชนต้องมีเป็นผู้ตัดสินใจในกระบวนการมีส่วนร่วมด้วยตนเองและรับผิดชอบในผลที่เกิดขึ้น

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง อำนาจตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนร่วม เกี่ยวข้องหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจการอันใดอันหนึ่ง เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาและการปกครองตนเองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ใน 3 ด้าน ได้แก่ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน

ลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ได้มีนักวิชาการได้ศึกษาและเสนอ ลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

ลักษณะการมีส่วนร่วมที่ประยุกต์จาก เบรเนส (Brenes, 1994, p. 4 อ้างถึงใน สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 28) มีประเด็นสำคัญ 10 ประการ ดังนี้

1. ระยะเวลาและสถานที่ในการมีส่วนร่วมกับโครงการ
2. การมีส่วนร่วมนั้น มีมิติทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ
3. จะให้การมีส่วนร่วมเป็นเป้าหมายปลายทาง (End) หรือจะให้เป็นแนวทาง (Mean)
4. การมีส่วนร่วมนี้ ตามธรรมชาติอาจเกิดขึ้นไม่สม่ำเสมอหรือตลอดเวลาก็ได้
5. การมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมและทางการศึกษา
6. สถานการณ์การมีส่วนร่วมนั้น ต้องคำนึงถึงว่าการมีส่วนร่วมที่เข้มข้น มิใช่เกิดขึ้นจากการออกคำสั่ง แต่จะต้องสร้างขึ้นเอง
7. มีคณะผู้บริหารการมีส่วนร่วมพิจารณา
8. การมีส่วนร่วมรับรู้สภาพปัญหาโดยมีส่วนร่วม จะทำให้คนในชุมชน ได้รู้สภาพที่เป็นจริงมากขึ้น
9. คนที่อยู่ร่วมกันในชุมชนส่วนใหญ่มิได้ใช้ชุมชนเป็นเพียงที่รวมคนคล้ายเอาก้อนหินมากองรวมกันเท่านั้น
10. ควรทำให้การมีส่วนร่วมมีลักษณะปณารมณ์ขั้นประกอบไปบ้าง เพราะในสังคมไทย การมีอารมณ์ขันจะช่วยให้บรรยากาศการมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ดี

โคเฮน และอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977, p. 6 อ้างถึงใน สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 28) กล่าวว่า ลักษณะของการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาโดยทั่วไปนั้น ประชาชนอาจเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่าจะทำอะไร เข้าร่วมในการนำโครงการไปปฏิบัติ โดยเสียสละทรัพยากรต่าง ๆ เช่น แรงงาน วัสดุเงิน หรือร่วมมือในองค์การหรือกิจกรรมเฉพาะด้าน เข้าร่วมในผลประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาและร่วมในการประเมินผล โครงการ นอกจากนั้นยังได้อธิบายและวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในแง่ของลักษณะการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making) ซึ่งอาจเป็นการตัดสินใจตั้งแต่ในระบะเริ่ม การตัดสินใจในช่วงของกิจกรรม และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม (Implementation) ซึ่งอาจเป็นไปในรูปแบบของการเข้าร่วม โดยการให้มีการสนับสนุนทางด้านทรัพยากร การเข้าร่วมในการบริหารและการร่วมมือรวมทั้งการเข้าร่วมในการร่วมแรงร่วมใจ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์ทางวัตถุทางสังคม หรือโดยส่วนตัว
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) ซึ่งนับเป็นการควบคุมและตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมทั้งหมด และเป็นการแสดงถึงการปรับตัวในการมีส่วนร่วมต่อไป

มนตรี นาคสมบุรณ์ (2540, หน้า 20) ให้ความหมายของลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 4 ขั้นตอน

1. เป็นสมาชิก (Membership)
2. เป็นผู้เข้าประชุม (Attendance at meeting)
3. เป็นผู้บริจาค (Financial contribution)
4. เป็นกรรมการ (Membership on committees)
5. เป็นประธาน (Leader)

ปาริชาติ วลัยเสถียร และคณะ (2543, หน้า 208) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมอาจแบ่งโดย

1. การสนับสนุนทรัพยากร คือ การสนับสนุนเงิน วัสดุอุปกรณ์ แรงงาน หรือการช่วยทำกิจกรรม คือ การเข้าร่วมในการวางแผน การประชุมแสดงความคิดเห็น การดำเนินการ การติดตามและประเมินผล

2. อำนาจหน้าที่ของผู้เข้าร่วม คือ เป็นผู้นำ เป็นกรรมการ เป็นสมาชิก ซึ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมนี้ แสดงถึงระดับอำนาจของผู้เข้าร่วม จึงมีการโต้แย้งว่าการมีส่วนร่วมโดยวิธีการพัฒนาความสามารถของประชาชนเป็นเพียงการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมเพียงบางส่วน เพราะในหลายกรณีประชาชนไม่มีโอกาสเข้าร่วมในการตัดสินใจ ทางออกที่ควรเป็น คือ การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) แก่ประชาชน

ประสพสุข ดิอินทร์ (2531, หน้า 21 อ้างถึงใน สมชาย รัตนภาสกร, 2550, หน้า 10-13) ได้แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมไว้ 4 แบบ ได้แก่

1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การริเริ่มตัดสินใจ การดำเนินการตัดสินใจ และการตัดสินใจเพื่อปฏิบัติการ

2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหารและการประสานขอความร่วมมือ

3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

อภินันท์ รพีพัฒน์ (2527, หน้า 18 อ้างถึงใน สมชาย รัตนภาสกร, 2550, หน้า 10-13) ได้ชี้ให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมนั้น ประชาชนต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นปัญหาและสาเหตุของประชาชน เนื่องจากเหตุผลพื้นฐานคือ ชาวชนบทประสบปัญหาย่อมรู้ปัญหาของตนเองได้ดีที่สุด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ กิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ผู้ที่เลือกแนวทางในการพัฒนาควรเป็นประชาชนในชนบทนั่นเอง ไม่ใช่บุคคลภายนอก เพื่อให้เหมาะสมสอดคล้องกับทรัพยากร กับศักยภาพในการพัฒนาชุมชนนั้น

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านแรงงาน การร่วมแรงในการประกอบกิจกรรมจะทำให้ประชาชนมีความผูกพันกันมากขึ้น และก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกันในการเป็นเจ้าของกิจกรรมและผลงานที่ปรากฏซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนบำรุงรักษาให้ดำรงอยู่อย่างสมบูรณ์และมีประโยชน์ยืนยาว

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อค้นคว้าเพื่อหาข้อดีและข้อบกพร่องอันเกิดจากการดำเนินกิจกรรม ซึ่งได้นำมาเป็นบทเรียนในการหาทางปรับปรุงแก้ไขและเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527, หน้า 6-7 อ้างถึงใน ชาญศักดิ์ ทูรัน ไชสง, 2551, หน้า 17) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ดังนี้

1. ร่วมศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดสร้างรูปแบบและวิธีการพัฒนา เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชน
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรจำกัด ให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรม โครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล ร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

ชาญศักดิ์ ทูรัน ไชสง (2551, หน้า 4) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

1. ร่วมวางแผน การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีบทบาท อำนาจตัดสินใจหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลได้
2. ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมกิจกรรม หมายถึง ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำ

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมสังเกตการณ์ การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมเสนอข้อบัญญัติตำบล หรือให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การติดตามผลการดำเนินงาน การตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน และผลงานที่เกิดขึ้นมีประโยชน์คุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ใช้ไป หากพบข้อบกพร่องหรือข้อสงสัยให้สอบถามกับผู้บริหาร

เจษฎา สอนแก้ว (2551, หน้า 30) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาลักษณะของการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ โดยกล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจ และการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะถ้าประชาชนไม่มีส่วนร่วมแล้วองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นก็จะไม่สามารถแก้ปัญหาและสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังพบว่า ประชาชนยังไม่ให้ความสนใจต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ขาดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การขาดการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ทำให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดไม่ตรงกับปัญหาและความต้องการของชุมชนในระดับตำบล จากความสำคัญดังกล่าว จึงได้ศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 3 ด้าน 3 ด้าน คือ ด้านการกำหนดนโยบาย ด้านการบริหารการดำเนินงาน และด้านการติดตามประเมินผล

จากการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน แบ่งออกเป็น 3 ด้านหลัก ๆ ตามลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมติดตามผลการดำเนินงาน

1. การร่วมวางแผน หมายถึง การที่ประชาชนสามารถเข้าไปมีบทบาท มีอำนาจตัดสินใจ หรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลได้

2. การร่วมปฏิบัติงาน หมายถึง ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เข้าร่วมสังเกตการณ์การประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ร่วมเสนอข้อบัญญัติตำบล หรือให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

3. การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและผลงานที่เกิดขึ้นมีประโยชน์คุ้มค่ากับจำนวนเงินที่ใช้ไป หากพบข้อบกพร่องหรือข้อสงสัยให้สอบถามกับผู้บริหาร

ซึ่งผู้วิจัยได้นำลักษณะการมีส่วนร่วมทั้ง 3 ลักษณะมาเป็นตัวแปรตามในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

แนวคิดและทฤษฎีการกระจายอำนาจ

ความหมายของการกระจายอำนาจ

การกระจายอำนาจการปกครองให้แก่ท้องถิ่นเป็นวิธีการที่มอบอำนาจการปกครองบางส่วนให้แก่ท้องถิ่นที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของราชการส่วนกลาง จัดทำบริการสาธารณะบางอย่าง โดยมีอิสระตามสมควร ไม่ต้องขึ้นในการบังคับบัญชาเพียงแต่ขึ้นอยู่กับราชการบริหารส่วนกลางเท่านั้น หรืออีกนัยหนึ่ง คือ รัฐมอบอำนาจในการปกครอง ซึ่งเจ้าหน้าที่ราชการส่วนกลางเป็นผู้ดำเนินการในท้องถิ่น หรือองค์การอันมิใช่ส่วนหนึ่งของราชการบริหารกลางรับไปดำเนินการเอง การกระจายอำนาจการปกครองหรือที่เรียกว่า มัชฌมวิภาค หมายถึง การกระจายอำนาจในการปกครองประเทศจากส่วนกลางบางส่วน โอนไปให้ประชาชนหัดจัดทำซึ่งถือว่าเป็นการปกครองท้องถิ่นตนเอง (อุทัย หิรัญโต, 2523, หน้า 5อ้างถึงใน สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 1-2)

ลักษณะสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองการกระจายอำนาจสู่การปกครองส่วนท้องถิ่นมีลักษณะสำคัญ ดังนี้ (ประหยัด หงส์ทองคำ และอนันต์ เกตุวงศ์, 2524, หน้า 16-17 อ้างถึงใน สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 2-3)

1. มีการจัดตั้งองค์การเป็นนิติบุคคลเพิ่มขึ้นจากส่วนกลาง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นเหล่านี้เจ้าหน้าที่ที่มีงบประมาณและทรัพย์สินเป็นของตนเองต่างหากและไม่ขึ้นตรงต่อการบริหารจากส่วนกลาง ส่วนกลางเป็นเพียงแต่คอยควบคุมดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเท่านั้น
2. มีการเลือกตั้งสภาท้องถิ่นและผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างใกล้ชิด ถ้าไม่มีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่นเลยก็ไม่นับว่าเป็นการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง
3. อำนาจอิสระในการปกครองตนเองได้ตามสมควร การกระจายอำนาจการปกครองนั้นต้องกำหนดให้องค์กรท้องถิ่นมีอำนาจอิสระในการบริหารหรือจัดทำกิจการที่ได้รับมอบหมายได้เองตามสมควร คือ มีอำนาจวินิจฉัยและดำเนินการได้เองด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง
4. มีงบประมาณและรายได้ของท้องถิ่นเป็นของตนเอง ตามลักษณะการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีงบประมาณเป็นของตนเอง ซึ่งแยกจากส่วนกลาง โดยมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรค่าธรรมเนียมต่าง ๆ และทรัพย์สินตลอดจนเงินอุดหนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ

5. มีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานที่เป็นท้องถิ่น หมายถึง เป็นคนพื้นที่ นอกจากจะมีงบประมาณเป็นของตนเอง การกระจายอำนาจการปกครองนั้น จะต้องมิใช่เจ้าหน้าที่อื่นเป็นพนักงานของตนเอง หรือเป็นส่วนใหญ่หรือทั้งหมด เจ้าหน้าที่เหล่านั้นมิได้ขึ้นอยู่กับสังกัดกระทรวง ทบวง กรม ในส่วนกลางโดยตรง แต่เป็นเจ้าหน้าที่ของท้องถิ่นแต่ละแห่งนั้น

จุดแข็งของการกระจายอำนาจการปกครอง

การจัดระเบียบบริหารตามหลักการกระจายอำนาจการปกครองย่อมมีจุดแข็งหรือข้อดีอยู่ 3 ประการ (สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 5)

1. ทำให้เกิดการสนองต่อความต้องการของท้องถิ่น บริการสาธารณะบางอย่างที่เกี่ยวกับประโยชน์ส่วนได้ส่วนเสียเฉพาะท้องถิ่นก็ได้มอบให้ผู้บริหารงานท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่น เป็นผู้จัดทำก็ย่อมจะได้ผลตรงกับความต้องการในท้องถิ่นมากขึ้น เพราะรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นของตนเอง

2. เป็นการแบ่งเบาภาระของราชการบริหารส่วนกลางได้บ้าง ในปัจจุบันนี้ราชการบริหารส่วนกลางมีภารกิจที่ต้องปฏิบัติหนักมากอยู่แล้วเกี่ยวกับการจัดทำกิจการอันเกี่ยวกับประโยชน์ส่วนรวมของประเทศ ได้ตัดภาระเกี่ยวกับกิจการท้องถิ่นที่ไม่อาจดำเนินการได้อย่างทั่วถึงออกไปเสียบ้าง ถ้าจะทำให้เกิดผลดีสมกับความต้องการของราษฎรในท้องถิ่น

3. ทำให้ราษฎรมีความสนใจรู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น การกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นเป็นการมอบอำนาจท้องถิ่นในการปกครองตนเอง ทำให้ราษฎรมีส่วนได้ส่วนเสียในกิจการท้องถิ่นโดยตรง และเกิดความจำเป็นที่ต้องปรึกษารือกันในการดำเนินงานทำให้ราษฎรรู้จักรับผิดชอบ คิดถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของท้องถิ่น ทำให้การกระจายอำนาจในการที่จะให้บริการแก่ประชาชนเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็วเป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับท้องถิ่นตามระบอบประชาธิปไตย

จุดอ่อนของการกระจายอำนาจการปกครอง

จุดอ่อนของการกระจายอำนาจการปกครองมีอยู่ 4 ประการ (สมศักดิ์ แก้วสนธิ, 2553, หน้า 6)

1. อาจเป็นภัยต่อเอกภาพทางการปกครอง และความมั่นคงของประเทศ เพราะหากว่าการกระจายอำนาจในท้องถิ่นมากเกินไป อาจทำลายเอกภาพในการปกครองและความมั่นคงปลอดภัยของรัฐได้ ทั้งยังให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ซึ่งต่างมุ่งที่จะเก็บรักษาผลประโยชน์ของตนได้โดยไม่คำนึงถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ท้องถิ่น

2. ทำให้ราษฎรเพิ่งเล็งเห็นผลประโยชน์ท้องถิ่นเป็นสำคัญกว่าส่วนรวมเมื่อราษฎรมีส່วร่วมในการปกครองท้องถิ่นมากขึ้นก็มุ่งที่จะทำประโยชน์แก่ท้องถิ่นตนเองฝ่ายเดียวจนกระทั่ง

ลึมนึกถึงผลประโยชน์ของประเทศโดยรวมไป

3. เจ้าหน้าที่ที่ได้รับการเลือกตั้งอาจปกครองได้ไม่เหมาะสม กล่าวคือ จะถือพรรคถือพวก การใช้อำนาจหน้าที่บังคับกดขี่พรรคฝ่ายตรงข้าม หรือราษฎรที่ไม่อยู่ในพรรคพวกของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดความไม่สงบราบรื่นได้ ย่อมทำให้เกิดความเดือดร้อน และความไม่พอใจแก่ราษฎรยิ่งกว่าถูกปกครองด้วยส่วนกลางเสียอีก

4. ย่อมทำให้เกิดค่าใช้จ่ายสูงความสิ้นเปลืองมากกว่าและมีต้นทุนสูงเพราะต้องมีการแยกงบประมาณออกเป็น ส่วน ๆ ทั้งต้องมีเจ้าหน้าที่และเครื่องมือเครื่องใช้ของตนเองซึ่งไม่หมุนเวียนสับเปลี่ยนโยกย้ายไปใช้ในท้องถิ่นต่าง ๆ รวมทั้งอาจมีการใช้จ่ายโดยไม่ประหยัดและควบคุมการเงิน ไม่พอใช้จ่าย

อาจกล่าวได้ว่าจากการที่ได้รับทราบถึงความหมายลักษณะของการกระจายอำนาจ ข้อดีข้อเสียของการกระจายอำนาจตามทฤษฎีหลักการบริหารราชการพอจะทำให้ได้เข้าใจถึงการกระจายอำนาจได้เพิ่มขึ้น เมื่อกล่าวถึงการกระจายอำนาจต้องพึงเข้าใจว่า การกระจายอำนาจที่ว่านี้คือ การกระจายอำนาจการปกครอง โดยรัฐบาลเป็นผู้โอนอำนาจให้แก่ท้องถิ่น อำนาจที่โอนให้ไปเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ ได้มีโอกาสปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีอำนาจการปกครองที่ได้รับจากรัฐบาลนี้ น่าจะมีความหมายที่ครอบคลุมในด้านการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ โดยมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างอิสระ รวมทั้งการกำหนดนโยบายของท้องถิ่นเองด้วยหลักการกระจายอำนาจนั้น การกระจายอำนาจดังกล่าวเป็นพื้นฐานของการบริหารประเทศที่ต้องการจะมอบอำนาจให้แก่ท้องถิ่นในการปกครองตนเองอย่างอิสระ

สรุปแนวคิดการกระจายอำนาจ ผู้วิจัยเห็นว่า การกระจายอำนาจมีหลักสำคัญคือ การให้ประชาชนมีส่วนร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และด้านอื่น ๆ โดยการพึ่งพาตนเองรับผิดชอบของท้องถิ่นตนเอง รัฐมอบอำนาจงบประมาณให้และคอยกำกับดูแลและเท่าที่จำเป็น

ข้อมูลทั่วไปขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง

สภาพทั่วไป

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกบินทร์บุรี ประมาณ 16 กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี มีเนื้อที่ประมาณ 71.809 ตารางกิโลเมตร โดยพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบดอน มีแม่น้ำไหลผ่าน สภาพพื้นดินเหมาะแก่การทำอาชีพเกษตร จำนวนหมู่บ้านในเขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ประกอบด้วย หมู่บ้านทั้งหมด 10 หมู่บ้าน ในแต่ละหมู่บ้านมีจำนวนประชากร ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลบ่อทอง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	ครัวเรือน	ยอดจำนวนประชากร		
			ชาย	หญิง	รวม
1	บ้านปากน้ำ	207	374	364	738
2	บ้านโนนสุขภูมิ	209	350	400	750
3	บ้านกุง	183	325	371	696
4	บ้านกุดปลาหรี	149	222	224	446
5	บ้านบ่อทอง	233	261	275	536
6	บ้านนาใต้	228	388	436	824
7	บ้านหนองโคน	185	292	306	598
8	บ้านหนองไผ่ล้อม	147	280	280	560
9	บ้านหนองจรเข้	140	224	213	437
10	บ้านโนนแดง	152	254	244	498
รวมทั้งหมด		1,833	2,970	3,113	6,083

(ที่มา: ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร์ องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง, 2555)

การวิเคราะห์ศักยภาพการพัฒนาท้องถิ่น (SWOT Analysis)

จากผลการประชุมและการพิจารณาของคณะอนุกรรมการประสานแผนพัฒนาตำบลบ่อทอง สามารถสรุปถึงจุดแข็ง (Strength - S) จุดอ่อน (Weak - W) โอกาส (Opportunity - O) และ อุปสรรค (Threat - T) ในการพัฒนาตำบลบ่อทองได้ดังนี้

1. จุดแข็ง (Strength) จุดแข็งในการพัฒนาท้องถิ่นของตำบลบ่อทอง จากการวิเคราะห์สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

1.1 ประชาชนมีความรักความสามัคคีต่อกันเป็นอย่างดี

1.2 มีที่ตั้งอยู่ใกล้เมือง การคมนาคมสะดวก

1.3 มีแหล่งน้ำสำหรับการเกษตร คือ แควพระปรัง

1.4 มีความสนใจในเรื่องของการกีฬา

1.5 มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่น่าสนใจในเชิงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของตำบลบ่อทอง ได้แก่ เหมืองแร่ทองคำ

1.6 มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำตำบล ได้แก่ พระแก้วนิลกาฬ หลวงพ่อพุทธ และหลวง
พ่อแก้ว

1.7 มีโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบล

1.8 มีภูมิปัญญาแพทย์แผนไทย อันได้แก่ หมอนวดแผนโบราณ

1.9 มีวงดนตรีแดนเซอร์ที่ขึ้นชื่อ

1.10 มีการเลี้ยงสัตว์พันธุ์พื้นบ้านมากมาย

1.11 มีสถานที่สาธารณะเพียงพอสำหรับการดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ

1.12 มีการทำการเกษตรอย่างหลากหลาย โดยเฉพาะการปลูกข้าวที่มีการทำนาปี

และนาปรัง

1.13 มีการจักสานผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้ไผ่ หวาย

1.14 มีศิลปะ วัฒนธรรม ที่สืบสานต่อกันมา คือประเพณีแห่พระ และสงฆ์นำพระ
แก้วนิลกาฬ ในวันสงกรานต์ของทุกปี

1.15 ประชาชนในตำบลมีการรวมกลุ่มเป็นกลุ่มองค์กรต่าง ๆ เช่น กลุ่มประชาคม
หมู่บ้าน กลุ่มประชาสงเคราะห์หมู่บ้าน เป็นต้น

2. จุดอ่อน (Weak) จุดอ่อนในการพัฒนาท้องถิ่นของตำบลบ่อทอง จากการวิเคราะห์
สามารถนำมาสรุปได้ดังนี้

2.1 เส้นทางคมนาคมยังไม่สะดวก ถนนขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ

2.2 ปัญหาน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม

2.3 ปัญหาน้ำท่วม ในหน้าฝนช่วงฤดูน้ำหลาก

2.4 ปัญหาขาดแคลนน้ำสำหรับอุปโภคบริโภค ในหน้าแล้งและระบบประปา

2.5 ปัญหาเรื่องคลองส่งน้ำที่ยังมีไม่ทั่วถึงทั้งตำบล

2.6 ปัญหาเรื่องวิถีชีวิตของชุมชนที่เปลี่ยนแปลงไปเพราะการรับวัฒนธรรมของ
ต่างชาติเข้ามา

2.7 ขาดการส่งเสริมด้านอาชีพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

2.8 ประชาชนขาดความเข้าใจในการส่งเสริมอาชีพอย่างจริงจัง

2.9 ขาดบุคลากร/ ผู้ชำนาญการในการส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน

2.10 ขาดทักษะความรู้ในการใช้เทคโนโลยี

2.11 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนยังไม่ดีเท่าที่ควร

2.12 รายได้ของเกษตรกรยังตกต่ำ

3. โอกาส (Opportunity - O) จากการวิเคราะห์ด้าบลบ่ทออง โดยให้หลักการวิเคราะห์ SWOT นั้น พบว่าโอกาสในการพัฒนาด้าบลบ่ทอองนั้นประกอบด้วย

3.1 ชุมชนมีความเข้มแข็ง

3.2 ประชาชนในด้าบลให้ความสนใจในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของ แม่น้ำ ลำคลอง ป่าชุมชน เป็นต้น

3.3 ประชาชนให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมของท้องถิ่น

3.4 ประชาชนมีความรักและหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของตน

3.5 มีทุนทางทรัพยากร ที่สามารถนำมาแปรเป็นทุนในการพัฒนาด้าบลได้

4. อุปสรรค (Threat - T) จากการวิเคราะห์ด้าบลบ่ทออง โดยให้หลักการวิเคราะห์ SWOT Analysis นั้น พบว่าอุปสรรคในการพัฒนาด้าบลบ่ทอองนั้นประกอบด้วย

4.1 งบประมาณในการพัฒนามีอยู่อย่างจำกัด ในขณะที่ปริมาณงานที่ต้องการพัฒนามีมาก ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ทันต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

4.2 ประชาชนบางกลุ่มยังไม่ให้ความสนใจในการร่วมมือพัฒนาท้องถิ่นอย่างจริงจัง

4.3 วิทยุร่นในท้องถิ่นยังไม่เห็นถึงความสำคัญของ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

เท่าที่ควรกลับให้ความสนใจวัฒนธรรมต่างชาติมากกว่า

วิสัยทัศน์ การกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่น

1. วิสัยทัศน์ของท้องถิ่น (Vision)

“บ้านเมืองน่าอยู่ เชิดชูการเกษตร ระบบนิเวศน์อุดมสมบูรณ์ เพิ่มพูนอุตสาหกรรมล้ำค่าพระแก้วนิลภาพ สืบสานประเพณีวัฒนธรรม งามล้ำแหล่งท่องเที่ยว”

1.1 บ้านเมืองน่าอยู่ เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยที่สะอาดสวยงาม เป็นระเบียบ ปลอดภัย มีผังเมืองและสิ่งแวดล้อมที่ดี ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ประชาชนในชุมชนมีความรักใคร่สามัคคีต่อกันเป็นอย่างดี ชุมชนเข้มแข็ง ภายใต้การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

1.2 เชิดชูการเกษตร เป็นแหล่งผลิตสินค้าการเกษตร โดยเฉพาะข้าว ที่มีการปลูกข้าวทั้งนาปี และนาปรัง รวมถึงการปลูกข้าวโพดทั้งข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และข้าวโพดแหลมทอง ทำการส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเกษตร ได้อย่างถูกต้องสามารถเชื่อมโยงเข้ากับการดำเนินการด้านการตลาดได้

1.3 ระบบนิเวศน์อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งที่มีระบบนิเวศน์ที่อุดมสมบูรณ์ เพราะประกอบด้วยป่าชุมชน แหล่งน้ำอันได้แก่ แควพระปรัง อันเป็นแหล่งน้ำหลักของประชากรในด้าบลบ่ทออง เพื่อใช้สำหรับทำการเกษตร

1.4 เพิ่มพูนอุตสาหกรรม เป็นแหล่งอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งในอำเภอกบินทร์บุรี มีโรงงานที่เข้ามาดำเนินกิจการ ทั้งโรงงานผลิตเฟอร์นิเจอร์ โรงงานกระดาษ อันก่อให้เกิดการจ้างแรงงานตามมา

1.5 ถ้ำค่าพระแก้วนิลกาฬ พระแก้วนิลกาฬ คือ พระพุทธรูปคู่บ้านของชาวตำบลบ่อทอง ซึ่งประดิษฐานอยู่ ณ วัดบ้านกุงประชาสรรค์ หมู่ที่ 3 บ้านกุง ตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.6 สืบสานประเพณีวัฒนธรรม ประเพณีวัฒนธรรมที่ชาวตำบลบ่อทองได้ดำเนินสืบต่อกันมา คือประเพณีสงกรานต์

2. ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาของท้องถิ่น (Strategic Issues)

จากวิสัยทัศน์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองนั้น สามารถนำมาแยกเป็นประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น ได้ทั้งหมด 5 ด้าน คือ

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นการพัฒนาในด้านการบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ อย่างที่เป็นคำพูดติดปากของหลาย ๆ คนว่า น้ำไหล ไฟสว่าง ทางสะดวกนั่นเอง

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง เป็นเขตพื้นที่ที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ และประกอบกับเป็นพื้นที่ที่มีทรัพยากรธรรมชาติอยู่พอสมควร ทั้งแม่น้ำ ลำคลอง ป่าชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองจึง เล็งเห็นความสำคัญในเรื่องของการดูแล รักษา และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องและยั่งยืนสืบไป

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ด้วยประชาชนในตำบลบ่อทองนั้นโดยมากประกอบอาชีพเกษตรกรรม และรับจ้าง องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองจึงได้พิจารณาเห็นถึงความสำคัญในการให้ความรู้ และเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพให้แก่ประชาชนในตำบลบ่อทองเพื่อส่งเสริมให้การประกอบอาชีพของประชาชนได้ผลดียิ่งขึ้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา การศึกษานับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการพัฒนาไม่ว่าจะด้านใดก็ตาม เนื่องจากการศึกษาคือการปูพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจต่อสภาพความเป็นไปของสังคม และปัจจุบันการศึกษานั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะในสถานศึกษาเท่านั้น แต่การศึกษาหาความรู้สามารถทำได้หลากหลายทาง ทั้งจากการอ่านหนังสือ การใช้อินเทอร์เน็ต การติดตามข่าวสารบ้านเมือง เป็นต้น

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน ในด้านของคุณภาพชีวิตประชาชนนั้น ก็มีความสำคัญไม่น้อยซึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านนี้จะรวมถึงเรื่องของการสาธารณสุข เรื่องของการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางสังคม เรื่องของการดูแลและให้โอกาสแก่ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และรวมถึงในเรื่องของการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปะ ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกด้วย

3. แนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

จากประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านท้องถิ่นที่กล่าวถึงในข้างต้นนั้น สามารถนำมาจัดแบ่งเป็นแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น ได้ดังนี้

3.1 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 4 ด้าน คือ

3.1.1 ปรับปรุง ก่อสร้างถนนและสะพาน

3.1.2 ปรับปรุงซ่อมแซม และพัฒนาแหล่งน้ำอุปโภคและบริโภค

3.1.3 ปรับปรุง ซ่อมแซม ระบบไฟฟ้า

3.1.4 ติดตั้ง ซ่อมแซม โทรศัพท์สาธารณะ

3.2 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาทั้งหมด 2 ด้าน คือ

3.2.1 สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.2.2 วางระบบการกำจัดขยะ

3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนาหนึ่งด้านคือ

3.3.1 ส่งเสริมด้านอาชีพ

3.4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ประกอบด้วยแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 3 ด้าน คือ

3.4.1 สนับสนุน ส่งเสริม การศึกษาทางเลือกใหม่

3.4.2 สนับสนุนเรื่องอาคาร สถานที่ของสถานศึกษา

3.4.3 สนับสนุนเรื่องทุนการศึกษา

3.5 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านสังคมและคุณภาพชีวิตของประชาชน ประกอบด้วยแนวทางในการพัฒนาทั้งหมด 4 ด้าน คือ

3.5.1 สืบสานด้านวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น

3.5.2 ส่งเสริมด้านสุขภาพและอนามัย

3.5.3 ส่งเสริม ดูแลผู้ด้อยโอกาสทางสังคม

3.5.4 สนับสนุน และส่งเสริมการรวมกลุ่มทางสังคม

3.5.5 จัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน

พันธกิจ

พันธกิจในการพัฒนาตำบลบ่อทอง ประกอบด้วยพันธกิจทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้

1. มุ่งพัฒนาด้านการบริการสาธารณะโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพ ชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น
  2. มุ่งส่งเสริมการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้องและยั่งยืน
  3. มุ่งส่งเสริมการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็นการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่อง การประกอบอาชีพหรือการเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าทางการเกษตร ให้สามารถแข่งขันในตลาดได้
  4. มุ่งส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนด้วยการส่งเสริมด้านการศึกษา ในระบบการศึกษาทางเลือก
  5. มุ่งส่งเสริมการรวมกลุ่มทางสังคมเพื่อก่อให้เกิดชุมชนเข้มแข็ง ประชาชนในท้องถิ่น มีความรักใคร่ เอื้ออาทรต่อกัน มีความรักและหวงแหนวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของตน
- จุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา
1. เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่นให้ได้รับการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ภายใต้อสภาพแวดล้อมที่ดี
  2. เพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการบูรณาการในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติโดยชุมชนอย่างยั่งยืน
  3. เพื่อเป็นการพัฒนาและยกระดับคุณภาพสินค้าทางการเกษตรให้สามารถแข่งขันในตลาดการค้าได้
  4. เพื่อเพิ่มศักยภาพประชาชนในชุมชน โดยให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมและอนุรักษ์ในเรื่องศิลปะ และวัฒนธรรมประเพณี ท้องถิ่น เพื่อพัฒนาคนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สมชาย รัตนภาสกร (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง อำเภอบางแพ จังหวัดชลบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร บริการสาธารณสุข ประโยชน์ และความรู้ความเข้าใจของประชาชน ประชากรที่ใช้ศึกษาได้แก่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีรายชื่ออยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง จำนวนทั้งสิ้น 3,649 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยการเลือกตัวอย่างเป็นสัดส่วนมาได้ 365 คน และวิเคราะห์ความแตกต่างโดยใช้สถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางนางในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยที่สุด กล่าวคือ มีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าร่วมประชุมอยู่ในระดับน้อย การร่วมพิจารณาโครงการอยู่ในระดับน้อย การร่วมดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย การร่วมตัดสินใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด และการร่วมประเมินผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด ปัจจัยที่มีความแตกต่างหรือส่งผลกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร บริการสาธารณสุข ประโยชน์ที่ได้รับ และความรู้ความเข้าใจของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัย คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง ควรส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมกับการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนางในทุก ๆ ด้าน นอกจากนี้ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนได้รับรู้อย่างกว้างขวาง การให้บริการสาธารณสุข ประโยชน์ที่ดีแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง และพัฒนาส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งจะเป็นมูลเหตุจูงใจให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางนางมากยิ่งขึ้น

สนธยา เศรษฐินวิไชย (2550, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง อำเภอลือชัย จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา คือ ประชาชน

ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง จำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า

1. ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง อำเภอสิชล จังหวัด นครศรีธรรมราช ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ตัวอย่างร้อยละ 95.4 มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นด้านการคัดเลือกตัวแทนของคนในชุมชน เกี่ยวกับกิจการสาธารณะชุมชนมากที่สุด รองลงมาคือ ความรู้สึกรัก ห่วงแหนและเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติ ร้อยละ 95.5 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้น ร้อยละ 90.4 ด้านการร่วมคิดวางแผนและกำหนดกิจกรรมสาธารณะ ร้อยละ 51.7 ส่วนด้านการตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินกิจการสาธารณะกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 32.9

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง จำแนกตาม ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งปรัง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ส่วนตัวแปรเพศ การเป็นสมาชิกกลุ่มและช่องทางการรับข่าวสาร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชน

ชาญศักดิ์ ทุรินไธสง (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู อำเภอ นาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติงาน ติดตามผลการดำเนินงานและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไป ความเชื่อถือศรัทธาในองค์การบริหารส่วนตำบล กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (อายุไม่ต่ำกว่า 18 ปีบริบูรณ์ ณ วันที่ 2 มีนาคม 2551) ซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู จำนวน 371 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูล โดยสถิติเชิงพรรณนา ได้ค่าความถี่ (จำนวน) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุตั้งแต่ 40-49 ปี มีการศึกษาไม่เกินประถมศึกษาปีที่ 6 มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือนน้อยกว่า 5,000 บาท และเคยมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมดำเนินงานตาม โครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู อยู่ในระดับปานกลาง ผลพิจารณาความสัมพันธ์ของตัวแปร โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) คือ ไค-สมแควร์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่า ระดับการศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ที่รับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในด้านเพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู รวมทั้งประสบการณ์ในการเข้าร่วมดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของหมู่บ้าน ความเชื่อถือศรัทธาในองค์การบริหารส่วนตำบล ก็มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ที่ระดับนัยสำคัญ .05 เช่นเดียวกัน

เจษฎา สอนแก้ว (2551, บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อที่มีสถานภาพแตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และการสังกัดองค์กรชุมชน นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่ จำนวน 360 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นมีค่าเป็น 0.94 วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างสถานภาพ ของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับน้อย ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมสูงสุด คือด้านการบริหารดำเนินงาน รองลงมาคือด้านการกำหนดนโยบาย และด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยของการมีส่วนร่วมต่ำสุด คือ ด้านการติดตามและประเมินผล

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ ทั้ง 3 ด้าน จำแนกตามสถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า และกลุ่มอาชีพเกษตรกรมีค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมสูงกว่ากลุ่มอาชีพค้าขายหรือประกอบอาชีพส่วนตัว และอาชีพรับจ้างทั่วไป ส่วนประชาชนที่มีเพศ อายุ รายได้ และการสังกัดองค์กรชุมชน มีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ ไม่แตกต่างกัน

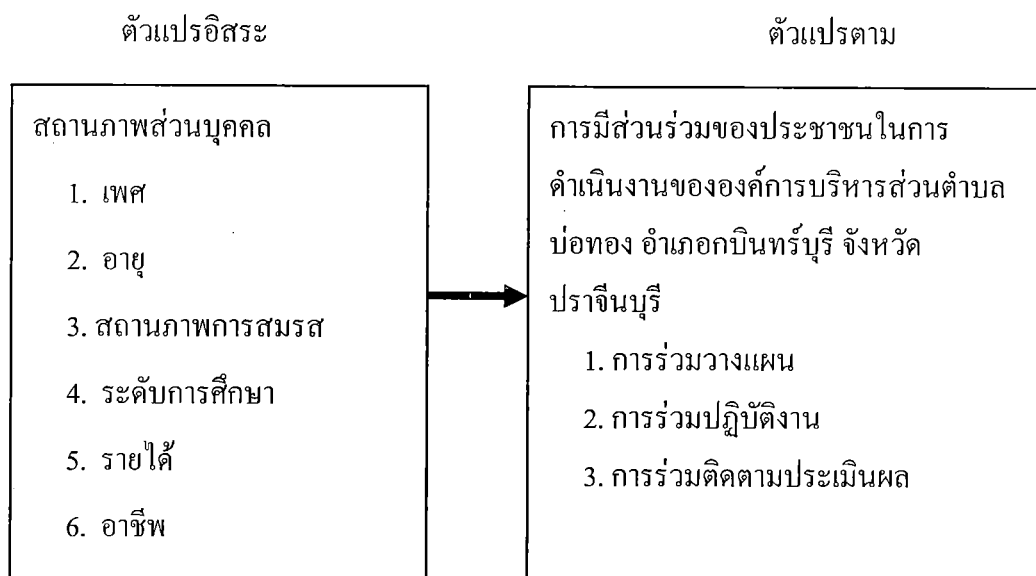
สมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน

ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง โดยสุ่มตัวอย่างจากพื้นที่ที่เป็นหน่วยเลือกตั้งตามประกาศจังหวัดสมุทรปราการ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ชนิดปลายปิด แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต.บางเพรียง ในด้านการกำหนดนโยบาย อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่องเสนอปัญหาแก่อบต. และประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการคัดเลือกตัวแทนประชาชนเพื่อเป็นคณะกรรมการชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทุกเรื่องในระดับปานกลาง ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่องการยอมรับโครงการที่ อบต. กำหนดขึ้นและประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการในกิจกรรมของ อบต. ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. บางเพรียง อยู่ในระดับปานกลาง ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดในเรื่องต้องการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจาก อบต. และประชาชนมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในเรื่องติดตามความถูกต้องและความเป็นไปของโครงการต่าง ๆ ผลการเปรียบเทียบ สถานภาพส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น จากการศึกษาพบว่า เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ทุกปัจจัยล้วนมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียงทั้งสิ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้บูรณาการลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลใน 3 ด้าน โดยนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ซึ่งการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งวิธีการดำเนินการศึกษาโดยลำดับดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 10 หมู่บ้าน มีประชากรทั้งสิ้น 6,083 คน (ข้อมูลจากงานทะเบียนขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง, 2555) โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ .05 (ไพฑูรย์ โพธิสว่าง, 2554, หน้า 185) แสดงวิธีการคำนวณ ดังนี้

สูตรการคำนวณ

$$n = \frac{n}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ

n = กลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด

$e =$ ค่าความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ .05

ขนาดของประชากรทั้งหมดได้มาจากจำนวนประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 6,083 ราย เมื่อนำมาแทนค่าในสูตร จะได้ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{6,083}{1 + 6,083 * .0025}$$

$$n = 375$$

เมื่อได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional stratified random sampling) โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{จำนวนตัวอย่างในแต่ละกลุ่ม} = \frac{\text{จำนวนขนาดตัวอย่างทั้งหมด} \times \text{จำนวนประชากรในแต่ละตำบล}}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด}}$$

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง

หมู่ที่	ชื่อหมู่บ้าน	จำนวนประชากร	ประชากรกลุ่มตัวอย่าง
1	บ้านปากน้ำ	738	46
2	บ้านโนนสุขภูมิ	750	46
3	บ้านกุง	696	43
4	บ้านกุดปลาหิว	446	27
5	บ้านบ่อทอง	536	33
6	บ้านนาใต้	824	51
7	บ้านหนองโดน	598	37
8	บ้านหนองไผ่ล้อม	560	34
9	บ้านหนองจรเข้	437	27
10	บ้านโนนแดง	498	31
	รวม	6,083	375

ที่มา: สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบลบ่อทอง

หลังจากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการสุ่มแบบบังเอิญ เพื่อทำการแจกแบบสอบถามตามจำนวนที่ได้ทำการสุ่มไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาสร้างขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของประชากรที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ รวม 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมติดตามประเมินผล

ลักษณะของคำตอบเป็นแบบมาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามรูปแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดค่า ดังนี้

การมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
การมีส่วนร่วมมาก	ให้	4	คะแนน
การมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้	3	คะแนน
การมีส่วนร่วมน้อย	ให้	2	คะแนน
การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาทำการสร้างเครื่องมือโดยดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย กำหนดนิยามปฏิบัติการเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. นำแบบร่างสอบถามนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาความเหมาะสมของเครื่องมือ
3. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและการใช้ภาษาที่เหมาะสมของข้อคำถาม ซึ่งใช้เกณฑ์การประเมินความสอดคล้องกำหนดค่าตัวเลข ดังนี้

ค่า +1	หมายถึง	สอดคล้อง
ค่า 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
ค่า -1	หมายถึง	ไม่สอดคล้อง

ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

1. ผศ. ดร.เอกวิทย์ มณีธร	คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
2. ร.ต.อ.ดร.วิเชียร ต้นศิริกงกล	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.ไชยา กุฎาคาร	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิทยาเขตสระแก้ว มหาวิทยาลัยบูรพา

4. ขอรับนำเครื่องมือในการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญคืนแล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruence) ของคำถามในแต่ละข้อ ถ้ามี IOC < 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นเนื้อหาไม่ตรงตามที่ต้องการวัด ถือว่าใช้ไม่ได้สร้างขึ้นมาแทนใหม่ทดแทนกรณีที่เห็นว่าไม่ครอบคลุม โดยใช้สูตรดังนี้ (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 170-171)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
 N แทน จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของข้อคำถามในภาพรวมได้ค่า (IOC = 0.89)

5. นำแบบสอบถามไปลองใช้ (Try-out) กับประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองเก่า อำเภอกบินทร์บุรี จำนวน 30 ชุด แล้วนำแบบสอบถามไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นแบบสัมประสิทธิ์อัลฟา ครอนบราก (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 167) ทั้งหมดได้ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ 0.8753

6. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้ว ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากมหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีในการใช้สถานที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจาก

ประชาชนผู้มารับบริการ โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2556

2. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กับประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ณ ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำนวน 375 ชุด

3. ทำการวิเคราะห์ ประมวลผลข้อมูล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์
2. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป และกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถาม รวมทั้งการแปลความหมายของคะแนนที่กำหนดไว้ดังนี้

2.1 แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ใช้เกณฑ์และแปลความหมาย อยู่ในรูปแบบของคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยการหาความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (ไพฑูรย์ โปธิสว่าง, 2554, หน้า 134-135)

$$\begin{aligned} \text{ช่วงกว้างของอันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= .80 \end{aligned}$$

ระดับคะแนนเฉลี่ย	4.21-5.00	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
ระดับคะแนนเฉลี่ย	3.41-4.20	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับมาก
ระดับคะแนนเฉลี่ย	2.61-3.40	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับปานกลาง
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.81-2.60	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับน้อย
ระดับคะแนนเฉลี่ย	1.00-1.80	มีส่วนร่วมในการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐาน ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) คำนวณเป็นค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง
2. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยนำเสนอในรูปแบบของค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าสถิติ t-Test ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม และใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA ในการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยจากกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม กรณีพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง“การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน การศึกษา โดยได้แบ่งผลการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ซึ่งผลการวิเคราะห์ปรากฏในตารางที่ 2 ถึงตารางที่ 7 พบว่า

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เพศชาย	198	52.8
เพศหญิง	177	47.2
รวม	375	100

จากตารางที่ 2 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 รองลงมา คือเพศหญิง จำนวน 177 คน คิดเป็นร้อยละ 47.2

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามช่วงอายุ

ช่วงอายุ	จำนวน	ร้อยละ
18-30 ปี	35	9.3
31-40 ปี	153	40.8
41-50 ปี	98	26.2
51 ปีขึ้นไป	89	23.7
รวม	375	100

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 31-40 จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา คือ ช่วงอายุ 41 – 50 ปีจำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 และช่วงอายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ช่วงอายุ 18-30 ปี จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	58	15.5
สมรส	209	55.7
หม้าย/ หย่าร้าง	76	20.3
แยกกันอยู่	32	8.5
รวม	375	100

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 รองลงมา คือ หม้าย/ หย่าร้าง จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 20.3 และ โสด จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ แยกกันอยู่ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	53	14.2
มัธยมศึกษาตอนต้น	34	9.1
มัธยมศึกษาตอนปลาย	75	20.0
อนุปริญญา	88	23.4
ปริญญาตรี	113	30.1
สูงกว่าปริญญาตรี	12	3.2
รวม	375	100

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมา คือ อนุปริญญา จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 23.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 20 ประถมศึกษา จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.2 และมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เกษตรกรรวม	61	16.3
รับจ้าง/ พนักงานบริษัท	153	40.8
ค้าขาย	45	12.0
นักเรียน/ นักศึกษา	35	9.3
ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	81	21.6
รวม	375	100

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6 อาชีพเกษตรกรรวม จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.3 และอาชีพค้าขาย จำนวน 45 คน คิดเป็น

ร้อยละ 12.0 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ นักเรียน / นักศึกษา จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 10,000 บาท	78	20.8
10,001-15,000 บาท	183	48.8
15,001-20,000 บาท	61	16.3
20,000 บาทขึ้นไป	53	14.1
รวม	375	100

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับรายได้ 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8 รองลงมา คือ น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 20.8 และ 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 16.32 โดยผู้ตอบแบบสอบถามที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ระดับรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ผลการวิเคราะห์ แบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 8 - 11 ดังนี้

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวม

การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. การร่วมวางแผน	3.10	0.92	ปานกลาง	3
2. การร่วมปฏิบัติงาน	3.43	0.99	มาก	1
3. การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน	3.13	1.09	ปานกลาง	2
รวม	3.22	1.00	ปานกลาง	

จากตารางที่ 8 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.22$, $SD=1.00$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการร่วมปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.43$, $SD=0.99$) รองลงมาคือ การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$, $SD=1.09$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการร่วมวางแผน ($\bar{X}=3.10$, $SD=0.92$) ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมวางแผน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
1. ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตำบลบ้านคูแก่ อบต. โดยตรง	3.17	0.93	ปานกลาง	2
2. ท่านร่วมวางแผนพิจารณาโครงการต่าง ๆ กับ อบต.	2.95	0.99	ปานกลาง	5
3. ท่านร่วมวางแผนป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในตำบลบ้านคู ร่วมกับ อบต.	3.09	0.95	ปานกลาง	4
4. ร่วมปฏิบัติงานท่านร่วมหาวิธีและแนวคิดในการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องการทำงานของ อบต.	3.10	0.81	ปานกลาง	3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมวางแผน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
5. ท่านร่วมเสนอโครงการเพื่อบรรจุในข้อบัญญัติในการดำเนินงานของ อบต.	3.21	0.93	ปานกลาง	1
รวม	3.10	0.92	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมวางแผน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$, $SD=0.92$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านร่วมเสนอโครงการเพื่อบรรจุในข้อบัญญัติในการดำเนินงานของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.21$, $SD=0.93$) รองลงมาคือท่านเป็นผู้หนึ่งที่ยื่นเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตำบลบ้านคู แก่ อบต. โดยตรง มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.17$, $SD=0.93$) ร่วมปฏิบัติงาน ท่านร่วมหาวิธีและแนวคิดในการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องการทำงานของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$, $SD=0.81$) และท่านร่วมวางแผนป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นในตำบลบ้านคู ร่วมกับ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.09$, $SD=0.95$) ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ท่านร่วมวางแผนพิจารณาโครงการต่าง ๆ กับ อบต. ($\bar{X}=2.95$, $SD=0.99$) ตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมปฏิบัติงาน

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
6. ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา เป็นต้น	4.03	0.81	มาก	1
7. ท่านร่วมประชุมประชาคมเป็นประจำ	3.33	1.09	ปานกลาง	3
8. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถามในที่ประชุม	3.14	1.02	ปานกลาง	5

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมปฏิบัติงาน	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
9. ท่านร่วมออกแรง บริจาคเงิน สิ่งของต่าง ๆ ช่วยเหลือ การดำเนินงานของ อบต.	3.42	1.04	มาก	2
10. ท่านร่วมหาวิธีการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนา ความสามารถในการดำเนินงานของ อบต.	3.24	1.01	ปานกลาง	4
รวม	3.43	0.99	มาก	

จากตารางที่ 10 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมปฏิบัติงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.43$, $SD=0.99$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา เป็นต้น มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$, $SD=0.81$) รองลงมาคือ ท่านร่วมออกแรง บริจาคเงิน สิ่งของต่าง ๆ ช่วยเหลือการดำเนินงานของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.42$, $SD=1.04$) ท่านร่วมประชุมประชาคมเป็นประจำ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, $SD=1.09$) และ ท่านร่วมหาวิธีการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.24$, $SD=1.01$) ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถามในที่ประชุม มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.14$, $SD=1.02$) ตามลำดับ

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมติดตามประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
11. ท่านร่วมทักท้วงทันทีเมื่อเห็นว่าการดำเนินงานของ อบต.ไม่ถูกต้อง	3.00	1.14	ปานกลาง	4

ตารางที่ 11 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ด้านการร่วมติดตามประเมินผล	ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน			
	$\bar{X}$	SD	ระดับ	ลำดับ
11. ท่านร่วมทักท้วงทันทีเมื่อเห็นว่าการดำเนินงานของ อบต. ไม่ถูกต้อง	3.00	1.14	ปานกลาง	4
12. ท่านร่วมติดตามการแก้ไขปัญหาของประชาชน ตาม การดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ ของ อบต.	3.16	1.09	ปานกลาง	2
13. ท่านร่วมตรวจสอบ โครงการต่าง ๆ ของ อบต. ให้ เป็นไปตามแผนที่วางไว้	3.01	1.19	ปานกลาง	3
14. ท่านร่วมติดตามรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการ พัฒนาของ อบต.	3.31	0.99	ปานกลาง	1
15. ท่านมีการติดตามการดำเนินงานในการบริหาร งบประมาณของ อบต.	3.16	1.04	ปานกลาง	2
รวม	3.13	1.09	ปานกลาง	

จากตารางที่ 11 พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ด้านการร่วมติดตามประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$, $SD=1.09$) เมื่อพิจารณาตามรายชื่อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านร่วมติดตามรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.31$, $SD=0.99$) รองลงมาคือ ท่านมีการติดตามการดำเนินงานในการบริหารงบประมาณของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.16$, $SD=1.04$) และท่านร่วมติดตามการแก้ไขปัญหาของประชาชน ตามการดำเนินงาน โครงการต่าง ๆ ของ อบต. มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน ($\bar{X}=3.16$, $SD=1.09$) ข้อท่านร่วมตรวจสอบ โครงการต่าง ๆ ของ อบต. ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ มีค่าคะแนนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.01$, $SD=1.19$) ส่วนข้อที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือท่านร่วมทักท้วงทันทีเมื่อเห็นว่าการดำเนินงานของ อบต. ไม่ถูกต้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.00$, $SD=1.14$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	Sig.
เพศชาย	198	3.76	0.36	.667	0.42
เพศหญิง	177	3.71	0.31		
รวม	375				

*($p > .05$)

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติค่าที เพื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่าประชาชนที่มีเพศต่างกันระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอายุ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.343	4	.069	1.161	.328
ภายในกลุ่ม	22.070	370	0.59		
รวม	22.414	374			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอายุ โดยใช้ค่าสถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามสถานภาพการสมรส

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.081	2	.041	.686	.504
ภายในกลุ่ม	22.332	372	.059		
รวม	22.414	374			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามสถานภาพการสมรสโดยใช้ค่าสถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สถานภาพการสมรสที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 15 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.930	5	.007	.112	.894
ภายในกลุ่ม	22.400	369	.060		
รวม	22.414	374			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 15 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามระดับการศึกษา โดยใช้ค่าสถิติ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 16 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานของ
องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.316	.4	.063	1.066	.379
ภายในกลุ่ม	22.098	370	0.59		
รวม	22.414	374			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 16 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามอาชีพ โดยใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี อาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 17 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง จำแนกตามรายได้

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig
ระหว่างกลุ่ม	.305	3	.061	1.028	.401
ภายในกลุ่ม	22.109	371	.059		
รวม	22.414	374			

*($p > .05$)

จากตารางที่ 17 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามระดับรายได้ โดยใช้ค่าสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบสมมติฐานพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระดับรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 18 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
3. ประชาชนที่มีสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

ตารางที่ 18 (ต่อ)

สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
6. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

จากตารางที่ 18 พบว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทุกข้อ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี” เป็นการศึกษาแบบวิจัยเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 375 คน เครื่องมือที่ใช้คือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน ค่าสถิติที่ใช้คือ ค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทำการทดสอบรายคู่ด้วยวิธี LSD

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

เป็นการนำเสนอจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 คน ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 198 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8 มีช่วงอายุ 31-40 จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีสถานภาพสมรส จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.7 มีระดับการศึกษาชั้นปริญญาตรี จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 30.1 มีอาชีพรับจ้าง/พนักงานบริษัท จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 และมีระดับรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 48.8

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.22$, $SD=1.00$) เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือการร่วมปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.43$, $SD=0.99$) รองลงมาคือ การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน อยู่ใน

ระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.13$, $SD = 1.09$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือการร่วมวางแผน ($\bar{X}=3.10$, $SD0.92$) ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ที่มีอายุที่แตกต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 3 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สถานภาพการสมรสที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล แตกต่าง/ไม่แตกต่างกันจึงเป็นการปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 4 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระดับการศึกษาที่ต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี อาชีพที่ต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกันจึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานข้อที่ 6 ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระดับรายได้

ที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ว่า เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ทุกข้อ

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี สามารถนำผลการศึกษามาอภิปรายได้ดังนี้

1. ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 3 ด้าน คือ การร่วมวางแผน การร่วมปฏิบัติงาน และการร่วมติดตามประเมินผล พบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง มีการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานทั้งสามด้าน ในระดับปานกลาง โดย การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา ซึ่งเป็นกิจกรรมชุมชนที่จัดขึ้นเป็นประจำ โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทองนั้น มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ การร่วมออกแรง บริจาคเงิน สิ่งของต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ส่วนข้ออื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง หมายความว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่า เนื่องจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นนั้น ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ง่ายที่สุด เนื่องจากเป็นกิจกรรมในชุมชนที่ไม่ใช่วิชาการ ต่างกับการประชุมเพื่อวางแผน จัดทำแผนงาน โครงการ ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ประชาชนยังไม่ให้ความสำคัญกับการวางแผน แต่ให้ความสำคัญกับผลของแผนว่าตนเองมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด มากกว่า ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเปรี้ยว อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. บางเปรี้ยว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และซึ่งไม่สอดคล้องกับเจษฎา สอนแก้ว (2550, หน้า 74) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สำหรับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ และรายได้ สามารถนำมาอธิบายได้ ดังนี้

1. ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกันพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของชาญศักดิ์ ทูริน ไชยสง (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า เพศ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู

2. ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี อายุที่แตกต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับ เจษฎา สอนแก้ว (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ พบว่า อายุที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ ไม่แตกต่างกัน

3. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แตกต่างกัน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี สถานภาพสมรสที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ สมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพ็ญ อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่า สถานภาพการสมรสมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

4. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกันพบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ระดับ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาไม่สอดคล้องกับ สมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่าระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง ที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี อาชีพที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกัน ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ชาญศักดิ์ ทูริน ไชสง (2551) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่พบว่าอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ้านคู ที่ระดับนัยสำคัญ .05 และไม่สอดคล้องกับสมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่าอาชีพ มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง ที่ระดับนัยสำคัญ .05 นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกับ เจริญ สอนแก้ว (2551) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า อาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยอ้อ อำเภอลอง จังหวัดแพร่ ที่ระดับนัยสำคัญ .05

6. ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ที่แตกต่างกัน พบว่าระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ระดับรายได้ที่แตกต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบล ไม่แตกต่างกันซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวไม่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมศักดิ์ แก้วสนธิ (2553) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพรียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ ที่พบว่ารายได้เฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล บางเพรียง ที่ระดับนัยสำคัญ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากการมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผน เนื่องจากทุกสิ่งทั้งโครงการและประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ เกิดขึ้นได้เพราะมีแผนการดำเนินงาน ที่บรรจุไว้ในแผนปี และแผน 5 ปี หากประชาชนทราบ ก็จะทำให้เพิ่มระดับการมีส่วนร่วมได้มากขึ้น

2. องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมต่าง ๆ และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การดำเนินงานในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น ด้านงบประมาณ อาจประชาสัมพันธ์สรุปรายรับ-รายจ่าย ให้ประชาชนได้รับทราบ ตามหมู่บ้านต่าง ๆ โดยใช้เสียงตามสายเป็นสื่อกลาง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่น ๆ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขการทำงานของบุคลากรใน องค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อ เป็นการทดสอบให้เห็นชัดว่าปัจจัยใดมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงไร

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น ระหว่างเทศบาลเมือง เทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อที่จะได้ทราบว่า การเข้ามามี ส่วนร่วมของประชาชนมีความแตกต่างกันหรือไม่

4. ควรมีการศึกษาในเรื่องเดียวกันนี้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ

บรรณานุกรม

- เจษฎา สอนแก้ว. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยอ้อ อำเภอคลอง จังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิจัยและพัฒนาท้องถิ่น, คณะศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ชาญศักดิ์ ฑูริน ไชยสง. (2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ภูมิศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลคู อำเภอนาโพธิ์ จังหวัดบุรีรัมย์. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บัณฑิต พรหมรักษ์.(2551). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลภูคา อำเภอปัว จังหวัดน่าน. งานนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- ปาริชาติ วัลย์เสถียร และคณะ. (2543). กระบวนการและเทคนิคการทำงานของนักพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปิยะนุช เงินคล้าย. (2540). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารทางวิชาการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไพฑูริย์ โพธิสว่าง. (2554). การทำวิจัยทางสังคม: หลักการ วิธีปฏิบัติและสถิติ. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนตรี นาคสมบุรณ์. (2540). การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการเมืองและการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีจังหวัดปทุมธานี. ภาคนิพนธ์พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมชาย รัตนภาสกร. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบล ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลบางนาง อำเภอบางทอง จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารงานท้องถิ่น, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ แก้วสนธิ. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางเพียง อำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. งานนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ, คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สนทยา เดชรัตนวิไชย. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น กรณีศึกษา:
องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยปริง อำเภอสิชล จังหวัดนครศรีธรรมราช.

การศึกษาระดับรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง. (2555). สรุปจำนวนประชากรและข้อมูลทั่วไป. ปราจีนบุรี:

ฝ่ายงานทะเบียนองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง
อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

*****

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท หลักสูตร
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา
2. แบบสอบถามนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน
การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี ซึ่งผลที่
ได้จะนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การ
บริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี
3. แบบสอบถามมี 2 ตอน ประกอบด้วย
  - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน
ตำบลบ่อทอง อำเภอภินทรบุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาตอบแบบสอบถามโดยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความ

1. เพศ

1. ชาย   2. หญิง

2. อายุ

1. 18-30 ปี   2. 31-43 ปี
3. 44-56 ปี   4. 56 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพการสมรส

1. โสด   2. สมรส
3. หม้าย/หย่าร้าง   4. แยกกันอยู่

4. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา   2. มัธยมศึกษาตอนต้น
3. มัธยมศึกษาตอนปลาย   4. อนุปริญญา
5. ปริญญาตรี   6. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

1. เกษตรกรรม   2. รับจ้าง/พนักงานบริษัท
3. ค้าขาย   4. นักเรียน / นักศึกษา
5. ข้าราชการ / รัฐวิสาหกิจ   6. อื่นๆ.....

6. รายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ย

1. น้อยกว่า 10,000 บาท   2. 10,001-15,000 บาท
3. 15,001-20,000 บาท   4. 20,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับข้อเท็จจริงในความเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
การร่วมวางแผน						
1	ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ร่วมเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นภายในตำบลบ้านคูแก่ อบต. โดยตรง					
2	ท่านร่วมวางแผนพิจารณาโครงการต่างๆ กับ อบต.					
3	ท่านร่วมวางแผนป้องกันปัญหาต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในตำบลบ้านคู ร่วมกับ อบต.					
4	ร่วมปฏิบัติงานท่านร่วมหาวิธีและแนวคิดในการจัดประชุมชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องการทำงานของ อบต.					
5	ท่านร่วมเสนอโครงการเพื่อบรรจุในข้อบัญญัติในการดำเนินงานของ อบต.					
การร่วมปฏิบัติงาน						
6	ท่านเคยเข้าร่วมกิจกรรมภายในชุมชน เช่น วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ วันเข้าพรรษา เป็นต้น					
7	ท่านร่วมประชุมประชาคมเป็นประจำ					
8	ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและซักถามในที่ประชุม					
9	ท่านร่วมออกแรง บริจาคเงิน สิ่งของต่างๆ ช่วยเหลือการดำเนินงานของ อบต.					
10	ท่านร่วมหาวิธีการรวมกลุ่มเพื่อการพัฒนาความสามารถในการดำเนินงานของ อบต.					
การร่วมติดตามผลการดำเนินงาน						

ข้อ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
11	ท่านร่วมทักท้วงทันทีเมื่อเห็นว่าการดำเนินงานของ อบต. ไม่ถูกต้อง					
12	ท่านร่วมติดตามการแก้ไขปัญหาของประชาชนตามการดำเนินงาน โครงการต่างๆ ของ อบต.					
13	ท่านร่วมตรวจสอบ โครงการต่างๆ ของ อบต. ให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้					
14	ท่านร่วมติดตามรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการพัฒนาของ อบต.					
15	ท่านมีการติดตามการดำเนินงานในการบริหารงบประมาณของ อบต.					

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อทอง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

.....

.....

.....

.....

*****